

Årsrapport 2017

Årsregnskap Tjøme kommune 2017.
Kommunestyret 20. juni 2018.

Kommunenr. 0723
Org nr. 964 952 345

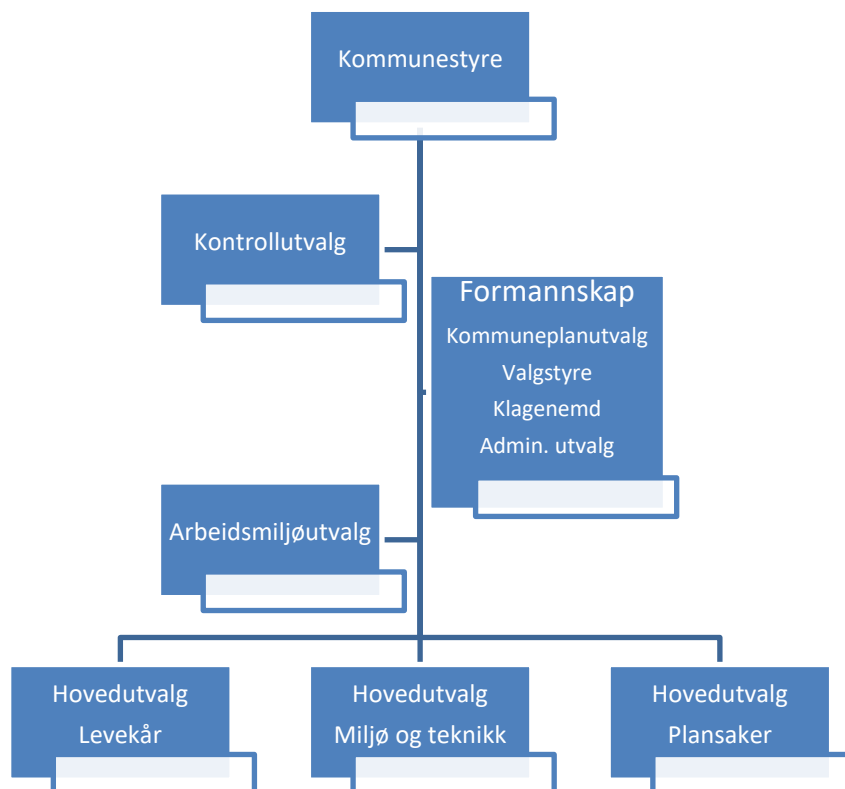
Tjøme
kommune

INNHOLD	Side
1.1 POLITISK ORGANISERING.....	3
1.2 ADMINISTRATIV ORGANISERING.....	4
1.3 HOVEDTREKK 2017.....	5
1.4 NØKKELTALL.....	6
1.5 PERSONAL – KOMMUNEN SOM ARBEIDSGIVER.....	10
2. HOVEDOVERSIKTER (ALLE TALL I 1000 KR).....	13
3. OMRÅDENE.....	17
4. NOTER.....	19
5. REVISJONSBERETNING.....	41

ÅRSRAPPORT

1.1 POLITISK ORGANISERING

Kommunestyret består av 19 medlemmer (6 Ap, 4 Frp, 3 H, 2 TL, 2 V, 2 MDG)

Formannskapet består av 5 representanter og har også funksjon som 4 andre utvalg.

Det er 3 hovedutvalg; Hovedutvalg for Levekår behandler saker fra oppvekst, kultur, helse og velferd. Hovedutvalg for Miljø og teknikk behandler saker fra teknisk sektor. Hovedutvalg for Plansaker behandler saker vedrørende kommunens planer.

Ordfører Bente Kleppe Bjerke (Ap)

Varaordfører Carl-Erik Grimstad (V), fra 18.10.2017 Pål Syse (TL)

Hovedutvalgsleder for Levekår: Elin Ekeid (Ap)

Hovedutvalgsleder for Miljø og Teknikk: Pål Syse (TL)

Hovedutvalgsleder for Plansaker: Randi Fjellberg (MDG)

Den politiske saksbehandlingen kan tallfestes på følgende måte i 2017:

Kommunestyret har behandlet 68 saker, formannskapet 27, hovedutvalg for levekår 29, Hovedutvalg for miljø og teknikk 91 og hovedutvalg for plansaker 0.

1.2 ADMINISTRATIV ORGANISERING

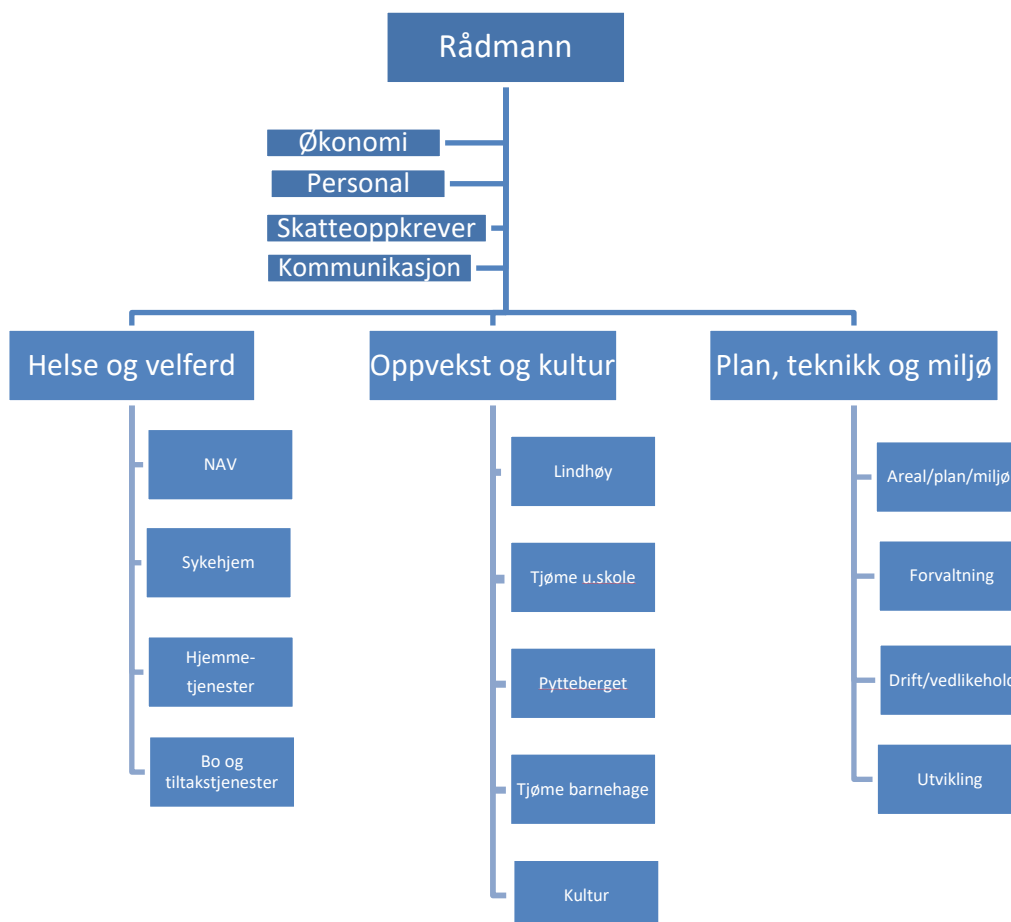
Kommunens administrasjon er organisert i områder ledet av en kommunalsjef. De tre områdene er: helse og velferd, oppvekst og kultur og plan, teknikk og miljø. Det er en målsetting at organiseringen skal gi bedre helhetlig styring og kontroll med kommunens virksomhet. Rådmannens stab omfatter følgende funksjoner: økonomi, personal, skatt og kommunikasjon.

Kommunens ledergruppe består av:

Rådmann: Christine Norum
Kommunalsjef Anne Johansson
Personalsjef Dag Breirem

Kommunalsjef Johnny Steinsvåg
Kommunalsjef Gunnar Rougnø
Økonomisjef Laila Rognaldsen

Fra 01.09.2017 var Kommunaldirektør Margrethe Løgavlen tilsatt som kommunalsjef for teknisk sektor i 40 % stilling. Laila Rognaldsen var permittert i 60 % stilling som økonomisjef i Tjøme kommune fra 01.09.2017 og tilsatt som kommunaldirektør i Nøtterøy kommune for etablering av Færder kommune i samme stillingsprosent

1.3 HOVEDTREKK 2017

Tjøme kommune årsregnskap for 2017 avlegges med et positivt resultat på 14,2 millioner kroner. Netto driftsresultat er på 1,38 millioner, det vil si 0,4 %. Korrigert for Tjøme kommunes andel i midler mottatt i Nøtterøy kommune for vertskommunesamarbeidene innvandrers- og flyktningsgjesten, barnevern og omstillingsmidler ville resultatet for Tjøme kommune vært ytterligere 2 millioner høyere. Nettodriftsresultat er korrigert for dette 0,9%.

Budsjettet for 2017 ble vedtatt delfinansiert basert på bruk av avsatte driftsmidler og med forventning om negativt netto driftsresultat.

Skatteinntekten i 2017 er hovedårsaken til det gode regnskapsresultatet for 2017. Avkastningen på forvaltet kapital endte over forventet i justert budsjett, sammen med moderate pensjonskostnader og et lavt rentenivå er denne faktor som har gitt gode resultater. Årets resultat overføres til Færder kommune og vil disponeres av kommunestyret i Færder kommune.

Tjøme kommune har i en årrekke hatt et relativt høyt investeringsnivå og økende gjeld. Dette presser driftsbudsjettene i form av utgifter til renter og avdrag. Videre er det slik at investeringer også fører til økte driftsutgifter i form av for eksempel behov for mer personale. Om lag 52 % av Tjøme kommunes lånegjeld er knyttet til selvkostregimer og vil dekkes via kommunale gebyrer.

Tjøme kommune hadde en avkastning på forvaltet kapital på 3,6 millioner kroner, det vil si 4,3 % i 2017. Retningslinjene for forvaltning av porteføljen skjer i tråd med kommunestyrets retningslinjer i kommunens finansreglement og har for 2017 bidratt positivt til kommunens driftsresultat.

Store verdier er i 2017 disponert fra Tjøme kommunes fond og investert i ny barnehage ved Lindhøy og gangvei langs Østveien.

Tjøme kommune gjennomførte ekstraordinært kommunestyrevalg samtidig med stortingsvalget høsten 2017.

2017 var overgangsåret og innspurten til Færder kommune. Året har vært krevende for kommunens ansatte med mange endringer og alle enheter har vært preget av forberedelser i å bygge opp Færder kommune. Svært mange har vært involvert i større og mindre arbeidskrevende oppgaver i tillegg til daglig drift. Engasjementet har vært stort og kommunens ansatte har vist evne til omstilling.

1.4 NØKKELTALL

Alle tall er i mill kr hvis ikke annet er nevnt.

	2017	2016	2015	2014	2013
Innbyggertall pr 31.12.	4 928	4 971	4 977	4 982	4 927
Skatteinntekter	155,48	142,03	126,97	122,60	120,40
Rammetilskudd	108,52	109,02	109,75	110,30	105,20
Frie inntekter pr innbygger (kr)	52 853	50 506	47 563	46 752	45 899
Endring frie inntekter pr innb.	4,6 %	6,2 %	1,7 %	1,9 %	4,7 %

Sum inntekter fra skatt og rammetilskudd utgjør 264 mill. kr i 2017. Dette er 9,2 mill. kr over regulert budsjett. Tjøme kommune hadde en inntekt fra skatt i 2017 på kr 30 100 pr innbygger. Dette er 101,1 % av landsgjennomsnittet og en økning fra 2016 da Tjøme lå på 98,5 % av landsgjennomsnittet. Skatteinntekt pr innbygger i 2016 var kr 28 301.

	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto driftsresultat	1,66	4,82	7,82	-0,6	15,6
Netto eksterne finansposter	-21,66	-21,26	-21,70	-17,90	-15,80
Netto driftsresultat	1,38	4,18	5,97	0,14	17,10
Netto driftsresultat i %	0,4 %	1,1 %	1,7 %	0,0	5,1 %
Overskudd/underskudd	14,2	12,4	8,7	4,7	9,4
Avsetning bundne fond	-8,94	-1,17	-3,5	-2	-7,5

Netto driftsresultat i 2017 er positivt med 0,4 % for Tjøme kommune. Teknisk beregningsutvalg anbefaler kommunene å ha et netto driftsresultat på 1,75 prosent. Begrunnelsen for målsettingen med netto driftsresultat på 1,7 % i kommunesektoren er å sørge for en driftsmargin, og å bevare verdiene sektoren allerede sitter på, samt å kunne sette av noen egne penger til investeringer.

Sum driftsinntekter utgjør 385,9 mill kr i 2017, 23,7 mill kr over budsjett. Driftsutgiftene viser et samlet merforbruk på ca 20,5 mill kr i forhold til budsjett.

Finansinntektene var ca 1 mill kr høyere enn budsjettet i 2017. Avkastningen på kommunens langsiktige portefølje har vært høyere enn forventet i budsjett.

Finansutgiftene – og da hovedsakelig kostnader knyttet til avdrag og renter på langsiktige lån - viser et mindreforbruk på kr 1,5 mill i forhold til budsjett. Lavt rentenivå og refinansiering av lån i løpet av året er årsak til dette.

	2017	2016	2015	2014	2013
Investeringer	111,5	35,0	48,4	65,4	47,7
Nye låneopptak	48	10	61,9	29,6	41
Langsiktig gjeld eks pensjon	509,9	482,9	489,5	441,7	426,1
Andel egenkapital	17,8 %	17,0 %	18,1 %	18,2 %	17,3 %

Tabellen over viser at Tjøme kommune har hatt høye investeringer i 2017, ny barnehage i Lindhøyområdet er hovedårsak til dette. Investeringsnivået gir en relativt høy gjeldsgrad, noe som igjen gir økt press på driften i form av økte utgifter til renter og avdrag. Det er vært å merke seg at investeringer i VAR utgjør over halvparten av lånemengden til Tjøme kommune og er gebyrfinansiert.

Balansen	Note	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER			
Anleggsmidler		1 094 541	978 704
Herav:			
Faste eiendommer og anlegg	4	681 205	592 885
Utstyr, maskiner og transportmidler	4	3 330	4 210
Utlån		22 884	19 946
Aksjer og andeler	7	15 345	14 082
Pensjonsmidler	5	371 776	347 582
Omløpsmidler		173 654	203 825
Herav:			
Kortsiktige fordringer		25 433	28 526
Premieavvik	5	19 339	21 137
Aksjer og andeler	16	42 854	81 275
Kasse, postgiro, bankinnskudd		86 063	72 888
SUM EIENDELER		1 268 195	1 182 529
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		226 225	200 999
Herav:			
Disposisjonsfond	10	52 810	62 545
Bundne driftsfond	10	13 431	13 545
Ubundne investeringsfond	10	5 873	41 266
Bundne investeringsfond	10	1 960	4 406
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift		-227	-227
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest		-4 325	-4 325
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		14 251	12 398
Kapitalkonto	12	142 453	71 390
Langsiktig gjeld		963 516	921 458
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	5	453 586	438 573
Andre lån	9	509 931	482 886
Kortsiktig gjeld		78 454	60 072
Herav:			
Annen kortsiktig gjeld		77 080	58 564
Premieavvik	5	1 373	1 508
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 268 195	1 182 529
Memoriakonti		19 969	22 685
Herav:			
Ubrukte lånemidler		11 346	14 062
Andre memoriakonti		8 623	8 623
Motkonto til memoriakontiene		-19 969	-22 685

Toril Eeg – Rådmann, Færder kommune

Laila Rognaldsen – Økonomisjef, Tjøme kommune

Utviklingen i kommunens balanse de siste 5 år på aggregert nivå vises i tabellen under:

BALANSE	2017	2016	2015	2014	2013
Eiendeler					
<i>Anleggsmidler</i>					
Aksjer og andeler	15 345	14 081	13 082	12 289	11 490
Pensjonsmidler	371 776	347 582	335 248	308 767	278 266
Langsiktige utlån	22 884	19 946	17 168	17 144	14 798
Faste eiendommer, maskiner mv.	684 535	597 095	589 905	563 781	521 043
Sum anleggsmidler	1 094 541	978 703	955 404	901 981	825 597
<i>Omløpsmidler</i>					
Kasser, bankinnsk og plasseringer	128 882	154 162	167 881	148 208	172818
Fordringer	25 433	28 526	19 709	20 786	17609
Andre omløpsmidler (premieavvik)	19 339	21 137	22 311	26 091	17876
Sum omløpsmidler	173 654	203 825	209 901	195 085	208303
Sum eiendeler	1 268 195	1 182 529	1 165 305	1 097 066	1 033 900
Gjeld og egenkapital					
<i>Gjeld</i>					
Pensjonsforpl inkl arb.giveravg.	453 586	438 573	415 293	394 272	369 726
Langsiktig gjeld (lån)	509 931	482 885	489 537	441 762	426 090
Sum langsiktig gjeld	963 516	921 458	904 830	836 035	795 816
Kortsiktig gjeld	78 454	60 071	49 427	61 149	49 861
Sum gjeld	1 041 970	981 529	954 257	897 184	845 677
<i>Egenkapital</i>					
Fond	74 074	121 763	124 022	131 780	124 026
Udekket i inv.regnsk., likv.reserve					0
Endring regnskapsprinsipp	-4 552	-4 552	-4 552	-4 552	-4 552
Regnskapsmessig overskudd	14 251	12 399	8 689	4 711	9 416
Regnskapsmessig underskudd					0
Kapitalkonto	142 453	71 390	82 889	67 943	59 333
Sum egenkapital	226 225	201 000	211 048	199 882	188 223
Sum gjeld og egenkapital	1 268 195	1 182 529	1 165 305	1 097 066	1 033 900

1.5 PERSONAL – KOMMUNEN SOM ARBEIDSGIVER

Antall ansatte i Tjøme kommune fordelt på årsverk og heltid / deltid

	2017
Antall årsverk	252,19
Antall ansatte	329
Antall kvinner	268
% andel kvinner	81,46
Antall menn	61
% andel menn	18,54
Antall kvinner ledende stillinger	15
% andel kvinner i ledende stillinger	57,69
Antall menn i ledende stillinger	11
% andel menn i ledende stillinger	42,31

Fordeling heltid/deltid	2017
Antall deltidsstillinger	182
Antall kvinner i deltidsstillinger	158
% andel kvinner i deltidsstillinger	86,81
Antall menn i deltidsstillinger	24
% andel menn i deltidsstillinger	13,19

Antall ansatte i Tjøme kommune fordelt på årsverk og heltid og deltid har vært noenlunde stabilt i de seinere årene.

I norske kommuner og fylkeskommuner ser lederstrukturen slik ut (tall for 2017 foreligger ikke ennå):

	Andel kvinner (%)		Andel menn (%)	
	2009	2016	2009	2016
Toppledere	18 %	28 %	82 %	72 %
Sektorledere	52 %	61 %	48 %	39 %
Enhetsledere	68 %	74 %	32 %	26 %

Selv om det blir stadig flere kvinnelige rådmenn i kommunesektoren, er det fortsatt langt flere menn enn kvinner i rådmannsstillinger. Ifølge PAI-registeret har andelen kvinnelige rådmenn økt fra 6 til 28 % siden 1992. Andelen varierer med kommunestørrelse, og var i 2016 høyest i kommuner med mellom tre og fem tusen innbyggere og lavest i de største kommunene.

Ved inngangen til 2017 var det totalt 1 950 sektorledere og 7 500 virksomhetsledere / enhetsledere i kommunesektoren. Siden 2009 har andelen kvinnelige sektorledere økt fra 52 til 61 %. For virksomhetsledere / enhetsledere har tilsvarende andel gått fra 68 til 74 %. Økningen kan, for begge ledernivå, tilskrives samtlige tjenesteområder.

20 % av kommunene og 29 % av fylkeskommunene har iverksatt tiltak for å få en bedre kjønnsbalanse blant ledere. For omtrent like mange er ikke dette en aktuell problemstilling (Ipsos, 2017).

I Tjøme kommune er det kvinnelig rådmann, og i rådmannens ledergruppe, dvs. blant kommunalsjefene er det 1 kvinne og 2 menn. Samlet sett er det således i rådmannens ledergruppe 50 / 50. Av enhetslederne under rådmann/kommunalsjef er det 6 kvinner og 5 menn - 4 av de 5 mennene er alle i plan, miljø og teknikk.

	Kvinner		Menn	
	Antall	%	Antall	%
Rådmann	1	100		
Kommunalsjef	1	33	2	67
Enhetsledere	6	54	5	46

Statistikken for Tjøme er symptomatisk som tilfellet nok også er i resten av Norge ved at kvinneandelen stort sett er høyere blant enhetsledere (54 %) enn toppledere (50 %).

Generelt sett jobber kvinner oftere deltid og i omsorgsykker, og er i mindre grad ansatt i lederstillinger enn menn. Vi ser likevel en økning i andelen kvinnelige ledere i kommunal sektor. Kvinner tar også i større grad høyere utdanning (SSB).

Kjønnsbalanse - kjønnsfordelingen i områdene

Område	Antall			% Kvinner	Gjennomsnittlig stillings-%	
	Menn	Kvinner	Total		Menn	Kvinner
Stab	5	18	23	78, 26 %	53	96,94
Oppvekst og kultur	16	105	121	86, 77 %	92, 12	80, 99
Helse og velferd	24	140	164	85, 36 %	60, 14	64, 59
Plan, teknikk og miljø	13	15	28	53, 71 %	100	96, 33
Total	58	278	336	82, 73 %		

Kjønnsbalansen i Tjøme kommune har i likhet med øvrige kommuner i landet en stor overvekt av kvinnelige ansatte, og i Tjøme er kvinneandelen 82,73 %. Størst kvinneandel er det i oppvekst og kultur (86,77 %) og i helse og velferd (85,36 %). Dette er som i øvrige kommuner i Norge. I kommunesektoren som helhet utgjør kvinneandelen i Norge 78 %.

Likelønn

I utgangspunktet skal det ikke være forskjell i avlønning av kvinner og menn i samme type stilling i Tjøme kommune. Lokal lønn med vekt på individuell avlønning kan imidlertid føre til ulik lønn i samme type stilling uten at dette skal være kjønnsbasert.

	Antall	Gjennomsnittslønn
Kvinner	276	454 955
Menn	58	518 419
Gjennomsnittslønn totalt	339	486 687

Gjennomsnittslønnen totalt er NOK 454.955 for kvinner, mens den er NOK 518.419 for menn. Gjennomsnittlig årslønn for alle ansatte er NOK 486.687.

Tiltak for å fremme likelønn

Tjøme kommune har ingen egne tiltak for å fremme det ene kjønn framfor det andre, jfr. det en sa ovenfor om at

”i utgangspunktet skal det ikke være forskjell i avlønning av kvinner og menn i samme type stilling i Tjøme kommune. Lokal lønn med vekt på individuell avlønning kan imidlertid føre til ulik lønn i samme type stilling uten at dette skal være kjønnsbasert.”

Lønnspolitikk

Året 2017 er det gjennomført et mellomoppgjør, mens det i 2018 er et hovedoppgjør. Hovedtariffavtalen skiller mellom kapittel 4, som består av de som får hoveddelen av sin lønn fastsatt etter sentrale forhandlinger, og kapittel 3 og 5, som får sin lønn fastsatt lokalt i kommunen. Årets lønnsoppgjør / mellomoppgjøret i kap. 4 utgjorde 2,4 % (basert på et overheng til 2017 på 0,9 %, anslag lønnsglidning i 2017 på 0,2 %, sentralt tillegg pr. 1.7.17 på 0,9 % samt pott til lokale lønnsforhandlinger (0,9 % pr. 1.8.17) på 0,4 %.

Året 2017 har det også vært gjennomført forhandlinger med hjemmel i HTA. kap. 3 og 5. ”Lønnspolitisk plan for Tjøme kommune” som ble vedtatt av partene 22.4.14 brukes av begge parter under lønnsforhandlingene.”

I 2016 var gjennomsnittlig årslønn pr. årsverk for kommuneansatte i Norge på NOK 489.500 (vi har ikke tall for 2017 ennå). Gjennomsnittlig årslønn pr. årsverk for ansatte i Tjøme kommune var NOK 486.687 i 2017, dvs. det nominelle tallet for 2017 er drøyt 99,42 % av gjennomsnittet i Norge i 2016. Det gjennomsnittlige lønnsnivået i kommunesektoren er lavere enn i industrien og staten (TBU, 2017). Noe av denne forskjellen kommer av forskjeller i arbeidsoppgaver, som medfører en annen stillingsstruktur. Videre er andelen ansatte i stillinger uten krav til utdanning større i kommunesektoren enn i staten.

2. HOVEDOVERSIKTER (alle tall i 1000 kr)

Økonomiske oversikt - drift	Note	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Driftsinntekter					
Brukerbetalinger		9 372	9 839	9 839	9 213
Andre salgs- og leieinntekter		50 545	50 105	50 105	53 704
Overføringer med krav til motytelse		28 265	19 822	19 822	22 192
Rammetilskudd		108 529	114 573	115 983	109 027
Andre statlige overføringer		32 102	27 612	26 202	38 436
Andre overføringer		1 612	53	53	914
Skatt på inntekt og formue		155 484	140 181	140 181	142 036
Sum driftsinntekter		385 909	362 185	362 185	375 524
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	2, 14	162 493	156 157	156 845	163 567
Sosiale utgifter	5	45 426	48 389	47 701	44 896
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod.	14	37 113	32 232	32 232	34 840
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod.	14	91 491	91 816	91 816	83 508
Overføringer	14	26 345	14 505	14 505	23 264
Avskrivninger	4	21 385	20 596	20 596	20 622
Sum driftsutgifter		384 253	363 695	363 695	370 697
Brutto driftsresultat		1 656	-1 510	-1 510	4 827
Finansinntekter					
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		1 437	2 615	2 615	1 696
Gevinst på finansielle instrumenter	16	3 656	1 600	1 600	3 807
Mottatte avdrag på utlån		108	0	0	134
Sum eksterne finansinntekter		5 201	4 215	4 215	5 638
Finansutgifter					
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.		9 557	10 711	10 711	9 224
Avdragsutgifter		16 948	17 750	17 750	17 433
Utlån		357	0	0	250
Sum eksterne finansutgifter		26 862	28 461	28 461	26 907
Resultat eksterne finanstransaksj.		-21 661	-24 246	-24 246	-21 269
Motpost avskrivninger	4	21 385	20 596	20 596	20 622
Netto driftsresultat		1 380	-5 160	-5 160	4 179
Interne finanstransaksjoner					
Bruk av tidl års regnsk m mindreforbruk		12 399			8 688
Bruk av disposisjonsfond	10	7 932	1 797	1 797	6 099
Bruk av bundne fond	10	9 062	4 147	4 147	5 328
Sum bruk av avsetninger		29 393	5 944	5 944	20 115
Overført til investeringsregnskapet		3 344	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	10	4 230	-1 000	-1 000	10 728
Avsetninger til bundne fond	10	8 948	1 784	1 784	1 168
Sum avsetninger		16 522	784	784	11 896
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk		14 251	0	0	12 399

Økonomiske oversikt - investering	Note	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Inntekter					
Salg av driftsmidler og fast eiendom		4 211	8 000	8 000	18
Andre salgsinntekter		0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse		600			5 011
Kompensasjon for merverdiavgift		15 910			1 088
Statlige overføringer		0	7 269	7 269	0
Andre overføringer		0	0	0	0
Sum inntekter		20 721	15 269	15 269	6 117
Utgifter					
Lønn og sosiale utgifter		0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod.		87 358	117 730	116 230	32 985
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod.		222	0	0	0
Overføringer		22 940	20 250	20 250	1 088
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.		0	0	0	0
Sum utgifter		110 520	137 980	136 480	34 074
Finanstransaksjoner					
Avdragsutgifter		4 007	1 500	1 500	2 219
Utlån		5 249	1 500	1 500	4 035
Kjøp av aksjer og andeler	7	983	800	800	886
Dekning av tidl års merforbruk		0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	10	0	8 000	8 000	0
Avsetninger til bundne fond	10	1 244	0	0	1 993
Sum finansieringstransaksjoner		11 482	11 800	11 800	9 133
Finansieringsbehov	18	101 281	134 511	133 011	37 090
Dekket slik:					
Bruk av lån		50 716	90 081	90 081	31 171
Mottatte avdrag på utlån		2 104	1 500	1 500	1 197
Overført fra driftsregnskapet		3 344			
Bruk av disposisjonsfond		6 033	7 830	6 330	1 887
Bruk av bundne driftsfond	10	3 690			
Bruk av ubundne investeringsfond	10	35 393	35 100	35 100	269
Bruk av bundne fond	10	0	0	0	2 566
Sum finansiering		101 280	134 511	133 011	37 090
Udekket/udisponert		0	0	0	0

Balansen	Note	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER			
Anleggsmidler		1 094 541	978 704
Herav:			
Faste eiendommer og anlegg	4	681 205	592 885
Utstyr, maskiner og transportmidler	4	3 330	4 210
Utlån		22 884	19 946
Aksjer og andeler	7	15 345	14 082
Pensjonsmidler	5	371 776	347 582
Omløpsmidler		173 654	203 825
Herav:			
Kortsiktige fordringer		25 433	28 526
Premieavvik	5	19 339	21 137
Aksjer og andeler	16	42 854	81 275
Kasse, postgiro, bankinnskudd		86 063	72 888
SUM EIENDELER		1 268 195	1 182 529
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		226 225	200 999
Herav:			
Disposisjonsfond	10	52 810	62 545
Bundne driftsfond	10	13 431	13 545
Ubundne investeringsfond	10	5 873	41 266
Bundne investeringsfond	10	1 960	4 406
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift		-227	-227
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest		-4 325	-4 325
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk		14 251	12 398
Kapitalkonto	12	142 453	71 390
Langsiktig gjeld		963 516	921 458
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	5	453 586	438 573
Andre lån	9	509 931	482 886
Kortsiktig gjeld		78 454	60 072
Herav:			
Annen kortsiktig gjeld		77 080	58 564
Premieavvik	5	1 373	1 508
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 268 195	1 182 529
Memoriakonti		19 969	22 685
Herav:			
Ubrukte lånemidler		11 346	14 062
Andre memoriakonti		8 623	8 623
Motkonto til memoriakontiene		-19 969	-22 685

Regnskapsskjema 1A - drift	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Skatt på inntekt og formue	155 484	140 181	140 181	142 036
Ordinært rammetilskudd	108 529	114 573	115 983	109 027
Andre generelle statstilskudd	32 102	27 612	26 202	38 436
Sum frie disponible inntekter	296 115	282 366	282 366	289 499
Renteinntekter og utbytte	1 437	2 615	2 615	1 696
Gevinst finansielle instrumenter	3 656	1 600	1 600	3 807
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	9 557	10 711	10 711	9 224
Avdrag på lån	16 948	17 750	17 750	17 433
Netto finansinnt./utg.	-21 412	-24 246	-24 246	-21 154
Til dekning av tidl års regn.m. merforbruk	0			12 399
Til ubundne avsetninger	4 230	-1 000	-1 000	10 728
Til bundne avsetninger	8 948	1 784	1 784	1 168
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	12 399	0	0	8 688
Bruk av ubundne avsetninger	7 932	1 797	1 797	6 099
Bruk av bundne avsetninger	9 062	4 147	4 147	5 328
Netto avsetninger	16 215	5 160	5 160	-4 180
Overført til investeringsregnskapet	3 344	0	0	0
Til fordeling drift	287 575	263 280	263 280	276566
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	273 324	263 280	263 280	264 136
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	14 251	0	0	12 430

Regnskapsskjema 2A - investering	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Investeringer i anleggsmidler	111 502	138 780	137 280	34 960
Utlån og forskutteringer	5 249	1 500	1 500	4 035
Avdrag på lån	4 007	1 500	1 500	2 219
Avsetninger	1 244	8 000	8 000	1 993
Årets finansieringsbehov	122 002	149 780	148 280	43 207
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	50 716	90 081	90 081	31 171
Inntekter fra salg av anleggsmidler	4 211	8 000	8 000	18
Tilskudd til investeringer	0	7 269	7 269	0
Komp mva	15 910			1 088
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	2 704	1 500	1 500	6 208
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	73 541	106 850	106 850	38 485
Overført fra driftsregnskapet	3 344			
Bruk av avsetninger	45 117	42 930	41 430	4 722
Sum finansiering	122 002	149 780	148 280	43 207
Udekket/udisponert	0	0	0	0

3. OMRÅDENE

Kommentarene i dette avsnittet bygger på årsberetningen pr 31.12.16. For mer utfyllende informasjon henvises det til denne.

Tall pr område

Hele 1.000 kr

	Regnskap 31.12.2017	Budsjett 31.12.2017	Avvik R/B 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Fordelt til områder:					
Område 1 Rådmannen					
Lønn og sosiale kostnader	17 054	17 238	-187	17 381	16 158
Driftsutgifter	14 384	11 265	3 122	11 265	13 339
Driftsinntekter	-7 120	-4 045	-3 075	-4 188	-3 780
Fonds, avskrivninger	-1 302	-15	-1 287	-15	-4 089
Totalt område 1 Rådmannen	23 016	24 443	-1 427	24 443	21 628
Område 2 Oppvekst og kultur					
Lønn og sosiale kostnader	66 683	65 020	1 663	65 021	64 447
Driftsutgifter	36 674	35 426	1 247	35 426	35 014
Driftsinntekter	-13 203	-9 533	-3 670	-9 533	-11 768
Fonds, avskrivninger	-1 036	-575	-461	-575	56
Totalt område 2 Oppvekst og kultur	89 118	90 338	-1 221	90 339	87 749
Område 3 Helse og velferd					
Lønn og sosiale kostnader	94 692	93 288	1 404	93 288	93 924
Driftsutgifter	60 137	51 919	8 218	51 919	54 844
Driftsinntekter	-23 518	-16 538	-6 980	-16 538	-40 272
Fonds, avskrivninger	-432	80	-512	80	33
Totalt område 3 Helse og velferd	130 879	128 749	2 130	128 749	108 529
Område 4 Plan, teknikk og miljø					
Lønn og sosiale kostnader	19 746	21 489	-1 743	21 489	21 284
Driftsutgifter	42 241	39 325	2 916	39 325	40 667
Driftsinntekter	-48 177	-48 629	452	-48 629	-51 329
Avskrivninger, fonds	14 509	18 568	-4 059	18 568	17 652
Totalt område 4 Plan, teknikk og miljø	28 319	30 753	-2 434	30 753	28 274
- herav VAR	-6 254	-2 591	-3 663	-2 591	-5 626
Sum drift områder	271 332	274 283	-2 952	274 284	246 180
Sum drift områder eks VAR	277 586	276 874	711	276 875	251 806
Fra finans og fellesposter	-285 581	-274 284	-11 297	-274 284	-258 610
= Resultat	-14 249	0	-14 249	0	-12 430

Driften av områdene viser samlet sett et mindreforbruk på 2,95 mill kr. Tar man ut tjenestene knyttet til VAR er merforbruk på områdene 0,7 millioner kroner. Det er benyttet 3,2 mill av premiefond pensjon i 2017.

Resultatet for ”sum drift områder” avviker fra ”sum fordelt til drift” fra skjema 1A. Dette skyldes at noen av tallene i skjema 1A føres ut på virksomhetene direkte – f eks statstilskudd og avsetninger til - og bruk av - fondsmidler.

Når det gjelder områdenes økonomiske resultater kommenteres følgende:

- Rådmannens stab viser et positivt resultat på 1,4 millioner eller 5,8 % sammenlignet med revidert budsjett. Dette er primært bruk av premiefond, resterende avvik fra budsjett skyldes driftstilskudd og prosjektmidler. Kommunereformmidler er benyttet til dekning av utgifter i forbindelse med kommunesammenslåing.
- Område oppvekst og kultur ender regnskapsmessig med mindreforbruk på 1,2 mill mot budsjett. Det er avvik mellom budsjetterte kostnader og endelig regnskapskostnad, dette gjelder fosterbarn som har ankommet kommunen i løpet av 2017 og som har en tilhørende høyere inntekt enn budsjettert.
- Helse og velferd har i løpet av 2017 fått økte kostnader til innbyggere som mottar særlig ressurskrevende helsetjenester. Etter korrigering innen området i tertial, samt bruk av premiefond endte området med et merforbruk mot budsjett på 2,1 mill, tilsvarende 1,6 %. Refusjon fra staten for særlig ressurskrevende tjenester er ført på finans og fellesområdet og må sees i sammenheng med merforbruket i området helse og velferd.
- Plan, teknikk og miljø ender med et mindreforbruk på 2,4 mill, men korrigert for VAR tjenester i alle sektorer er resultatet et merforbruk på 1,2 mill. Lavere inntekter på havner og parkering samt lavere inntekter innen området forvaltning er årsak til dette.

”Finans og fellesposter” består av skatt, rammetilskudd, finansposter, premieavvik på pensjoner, felles budsjettpost for lønnsoppgjør, inntekt fra merverdiavgiftskompensasjon, m m. Samlet sett viser dette området et overskudd på 11,3 mill kr. Skatteinntektene fratrukket den såkalte inntektsutjevningen – som ligger i posten rammetilskudd – har gitt en skatteinngang ca 8,2 mill kr høyere enn forventet i 2017. Avkastningen på kommunens portefølje har vært god i 2017 og har som en følge av et lavt rentenivå og gode markeder gitt avkastning 2 mill over justert budsjett. Etter aktuaravregningen ved årsoppgjør 2017 er premieavviket for 2017 positivt med 1,66 mill. Tjøme kommunes akkumulerte premieavvik til fremtidig amortisering er pr 31.12.2017 17,9 mill kroner inkl aga. Dette er midler som bør avsettes til fond for fremtidig amortisering av det samme premieavviket. Fond for premieavvik er før årsoppgjørdisposisjoner 2017 er på 16,1 mill.

4. NOTER

Notene har til hensikt å spesifisere forhold i det fremlagte regnskap som ikke fremkommer i tallmaterialet. I tillegg er hensikten å beskrive forhold som ikke er direkte regnskapsrelatert, men som kan være utfyllende og ha vesentlig betydning for brukeren av regnskapet.

Alle tall er oppgitt i 1000 kr.

Note 1. Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for Tjøme kommune er ført etter kommunelov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

- All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet skal ikke gjøres.
- Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto.
- Regnskapet er så langt som mulig ført etter anordningsprinsippet. Det betyr at alle kjente utgifter og inntekter som gjelder regnskapsåret er tatt med i regnskapet, uavhengig om faktura er mottatt eller ikke.
- I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i kommunens portefølje, er omløpsmidler. Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.
- Anskaffelser med levetid på minst 3 år og verdi på minst kr 100.000 føres i investeringsregnskapet.
- Ved avslutning av investeringsregnskapet ble praksis endret i henhold til ny veileder fra KRD i 2011. Dette betyr at alle midler i investeringsregnskapet er frie og anses som felles finansiering av investeringsporteføljen unntatt øremerket finansiering fra andre.
- Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Kommunelovens § 50, pkt 7 gir retningslinjer for minimumsavdrag for kommunens langsiktige gjeld. For Tjøme kommune er det gjort en beregning etter en såkalt enkel modell, se note 9.
- Gjeldende forskrifter for føring av pensjonspremie fra 2002 er fulgt, se egen note for pensjonskostnader. Fra og med 2011 er reglene for amortisering av tidligere års premieavvik endret fra 15 til 10 år. Fra og med 2014 er reglene for amortisering av tidligere års premieavvik endret fra 10 år til 7 år.

Vurderingsregler

- Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.
- Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.
- Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at det er anskaffet. Avskrivningstiden er i tråd med §8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.
- Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld.

Note 2. Ytelser til ledende personer mv

I 2017 har ordfører mottatt til sammen kr 809 260 i oppgavepliktig lønn. Varaordfører har mottatt til sammen kr 165 176 i oppgavepliktig lønn i 2017.

Rådmann har i samme periode mottatt kr 1.461 621 i oppgavepliktig lønn.

Honorar til revisor (KPMG) utgjør kr 157 024 (eksl mva). Av dette utgjør kr 40 920 forvaltningsrevisjon.

Antall årsverk de siste 5 år:

2017	2016	2015	2014	2013
252,1	256,5	261,8	261,5	269

Note 3. Endring i arbeidskapitalen.

Arbeidskapital = Omløpsmidler – Kortsiktig gjeld, og forteller hvordan kommunens likvide situasjon er (i hvilken grad kan kommunen betjene kortsiktig gjeld). Tabellen under viser hva endringen i bokført arbeidskapital består i:

Endring	2017	2016
Betalingsmidler	13 140	-17 431
Kortsiktige fordringer	-3 093	8 817
Premieavvik	- 1 797	-1 174
Aksjer og andeler	-38 421	3 712
= Sum omløpsmidler	-30 171	-6 076
Kortsiktig gjeld	-18 382	-10 644
= Endring i arbeidskapital	-48 553	-16 720

Betalingsmidlene er inklusive plasseringene av energi- og bufferfondet. Se note 16 for en nærmere spesifisering av disse.

Tabellen under viser anskaffelsen og anvendelsen av kommunens midler:

	2017			Regnskap 2016
	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Oppr. budsjett	
Anskaffelse og anvendelse av midler				
Anskaffelse av midler				
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	385 909	362 185	362 185	375 524
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	20 721	15 269	15 269	6 117
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	58 021	95 796	95 769	38 006
Sum anskaffelse av midler	464 651	473 250	473 250	419 647
Anvendelse av midler				
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	362 869	343 089	343 089	350 075
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	110 520	137 980	137 980	34 074
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	37 100	32 261	32 261	34 047
Sum anvendelse av midler	510 488	513 330	511 830	418 196
Anskaffelse - anvendelse av midler	(45 387)	-40 080	-38 580	1 451
Endring i ubrukte lånemidler	-2 716	0	0	-18 171
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	0			0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	0			0
Endring i arbeidskapital	-48 553	-40 980	-38 580	-16 720

Note 4. Varige driftsmidler

	Avskrivings- sats	Anks kost pr 01.01.2017	Tilgang 2017	Avgang 2017	Ansk kost pr 31.12.20 17	Akk avskr pr 31.12.2017	Bokført verdi pr 31.12.2017	Årets avskriv- ning
Transportmidler	10 %	3 354	0		3 354	2 193	1 161	259
Inventar, systemer og utstyr	20 %	16 906	350		17 256	15 085	2 171	970
Skoler og barnehager	2,50 %	161 031	75969		237 000	60 107	176 893	3 572
Øvrige bebygde eiend	2-5%	207 478	4 833		212 311	70 931	141 380	4 732
Vann, avløp og renovasjon	2,5%/5%	339 483	21 802		361 285	96 211	265 074	9 173
Veier, gangveier, parkering	2,5%/5%	68 754	5 621		74 375	17 898	56 477	1 744
Brygger	5 %	18 884	484		19 368	7 665	11 703	927
Friområder og tomter	0 %	29 927	0	-233	29 694	14	29 680	7
Totalt		845 817	109 059	- 233	954 643	270 104	684 539	21 384

Anleggsmidlene avskrives hvert år med lineære avskrivninger som starter året etter at de er anskaffet. Avskrivningstiden er i tråd med §8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Note 5. Pensjonskostnader.**Generelt om pensjonsordningene i kommunen**

Kommunen har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte. Ordningen gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. Framtidige ytelser innen pensjon blir utregnet ut fra tallet på opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjonen, og omfatter i tillegg ektefelle- og barnepensjon.

Framtidige premier vil påvirkes av risikomessig over- eller underskudd på nåværende og tidligere ansatte både i kommunen og i andre kommuner som inngår i ordningen. Premien vil også være påvirket av avkastning, lønnsvekst og utvikling i folketrygdens grunnbeløp. Årets netto pensjonskostnad er nåverdien av årets pensjonsopptjening tillagt rentekostnader av påløpte pensjonsforpliktelser, og fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Ansatte som er i kommunens tjeneste ved fylte 62 år har rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. Tjøme kommune har valgt 100 % utjevning for AFP-ordningen, både fra 62-64 år og fra 65-66 år. Dette finansieres gjennom en årlig premie til KLP og SPK. Det bygges ikke opp fond i pensjonsselskapene for å dekke AFP-pensjon for de som i dag er under 62 år.

Kostnadene til AFP er avhengig av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. De langsiktige antatte uttaksandelene som er benyttet i beregningene framkommer i tabellen nedenfor:

Andel som tar ut AFP fra 62 år	2016	2017
Aldersgrense	65 år	70 år
Sykepleiere	36 %	42,5 %
Fellesordningen	36 %	42,5 %

Periodisering av pensjon ihht forskrift i forhold til kommunelovens bestemmelser

Regnskapsføring av pensjon skjer ihht forskrift om årsregnskap og årsberetning § 13. Forskriften ble innført i 2002 og er en tilnærming til norsk regnskapsstandard som gjelder for privat næringsliv, og fjerner seg fra prinsippene for kommunenes bevilgningsregnskap og anordningsprinsipp. Tjøme kommune valgte fra og med 2008 å amortisere premieavviket over 15 år. Dette var i tråd med praksis i de fleste andre kommuner. Fra og med 2011 skal amortiseringen skje over 10 år, og fra 2014 fra 7 år.

Beregningene av pensjonsforpliktelser, pensjonskostnad mm har betydelig usikkerhet i seg. Beregningsforutsetningene er fastsatt i forskriften § 13-5 B og av pensjonsordningene. Forutsetningene er oppført i tabell på følgende sider.

Note 2 Pensjon (F § 5 nr 2)
Nærmere om regnskapstallene:

alle tall i hele 1000 kroner

PENSJONSORDNING	KLP	SPK	SUM	Arb.avg.
PENSJONSKOSTNAD				
Netto pensj.kostn (inkl.adm.) iht.aktuar	16 957	3 660	20 617	
- Årets pensjonspremie (jf aktuarberegn.)	18 496	3 540	22 036	
=Årets premieavvik	-1 540	120	-1 419	200
Årets betalte pensjonspremie iht.regnsk.	18 496	3 540	22 037	
Årets premieavvik (se spes.nedenfor)	-1 540	-120	-1 660	
Resultatført tidl.års premieavvik	3 115	-238	2 877	
= Pensjonskostnad i regnskapet	20 072	3 182	23 254	3 279
AKKUMULERT PREMIEAVVIK				
Akkumulert 01.01.	18 525	-1 322	17 203	
+/- Premieavvik for året	1 540	-120	1 419	
-/+ Resultatført tidl.års premieavvik	-3 115	238	-2 877	
= Akkumulert premieavvik 31.12.	16 950	-1 204	15 745	2 220
Herav oppført under omløpsmidler:	16 950		16 950	2 390
Herav oppført under kortsiktig gjeld:	-	1 204	1 204	170

MIDLER OG FORPLIKTELSER	Pensj.- midler	Pensj.- forpl.	Pensj.- midler	Pensj.- forpl.	Pensj.- midler	Pensj.- forpl.	Netto forplikt.
Faktisk (akt.beregn.full amort) 31.12.	334 853	-390 903	36 924	-52 573	371 776	-443 476	-71 700
Iht regnskap pr 31.12.	334 853	-390 903	36 924	-52 573	371 776	-443 476	-71 700
Arbeidsg.avg.av nto pensj.forpl. 31.12.	-	-7 903	-	-2 207	-	-10 110	-10 110
Estimatavvik pr.01.01. for regnskapsåret	4 274	3 194	-5 193	4 352	919	7 546	
+ Akk.estimatavvik pr.01.01. fra tidl.år	-	-	-	-	-	-	
- Amortisert estimatavvik	-4 274	-3 194	5 193	-4 352	919	-7 546	
= Gjenst.estimatavvik pr.31.12.	0	-	-	-	0	-	

Gjenstående amortisering / estimatavvik er forskjellen mellom fullstendig aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og regnskapsført saldo ihht gjeldende forskrift.

Netto pensjonsforpliktelse viser at en del av pensjonsforpliktelsen ikke er innbetalt eller regnskapsført.

Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse er også en langsiktig forpliktelse.

FORUTSETNINGER	KLP	SPK
Forventet avkastn.pensjonsmidler (§ 13-5 F)	4,50 %	4,20 %
Diskonteringsrente (§ 13-5 E)	4,00 %	4,00 %
Forventet årlig lønnsvekst (§ 13-5 B)	2,97 %	2,97 %
Forventet årlig G- reg. (§ 13-5 D)	2,97 %	2,97 %
Forventet årlig pensjonsreg. (§ 13-5 D)	2,20 %	2,97 %
Forholdstallet fra KR D	1,00 %	1,00 %
Forventet dødelighet og uførhet	Dødelighetstabell K2013FT og KLP Uføretariff	
Forutsetninger for turn-over: 1)	1)	
20-23 år	25 %	4,5 %
24-29 år	15 %	4,5 %
30-39 år	7,5 %	5 %
40-50 år	5 %	2 %
51-55 år	3 %	2 %
Over 55 år	0 %	1 %

1) Gjelder Fellesordningen for ansatte forsikret i KLP.

MEDLEMSSTATUS	01.01.2016	01.01.2017
Antall aktive	376	348
Antall oppsatte	415	462
Antall pensjoner	221	231
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	298 646	325 505
Gjennomsnittlig alder, aktive	45,74	46,53
Gjennomsnittlig tjenestetid, aktive	7,97	8,57

Note 6. Fordringer og gjeld til kommunale foretak mv.

Alle poster inngår i regnskapet som kortsiktige fordringer/gjeld

Fordringer

Kommunal virksomhet	01.01.	Endring	31.12.
Oslo kommune	132	-132	0
Nøtterøy kommune	242	592	834
Larvik kommune	233	-233	0
Aurskog-Høland kommune	0	37	37
Eidsvoll kommune	0	56	56
Kongsberg kommune	0	19	19
Ringerike kommune	0	37	37
Vesar AS	0	38	38
Nes kommune	102	-102	0
Tønsberg kommune	115	-24	91
Færder Nasjonalparksenter IKS	480	0	480
Vestfold vann IKS	121	-111	10
Vestfold fylkeskommune	5 011	-4 891	120
Sum fordringer	6 436	-4 714	1 722

Gjeld

Kommunal virksomhet	01.01.	Endring	31.12.
Nøtterøy kommune	2 203	5 711	7 914
Sandefjord kommune	658	44	702
Larvik kommune	62	-62	0
Tønsberg kommune	1 882	-1 121	761
Tønsberg Legevakt	315	34	349
Vestfold interkommunale vannverk	0	10	10
Vestfold fylkeskommune	5 531	52	5 583
Vestfold interkommunale brannvesen	384	-384	0
Sum gjeld	11 035	4 284	15 319

Note 7. Aksjer og andeler i varig eie

	Eierandel	2017	2016
Velle Utvikling AS, 109 aksjer à kr 500,00	5,45 %	55	20
Vestfold festspillene AS	-	-	20
Stiftelsen ungbo		50	50
Vesar AS, 22 aksjer à kr 250,00	2,20 %	6	6
Tønsberg Hovedvegfinans AS	4,00 %	20	20
KLP Egenkapitalinnskudd		9 246	8 298
Aksjer Gigafib.	10,17 %	5 362	5 061
Andelskapital Vestfold Interk. Brannvesen	4,30 %	594	594
Brøtsøbruddet AS	33,30 %	12	12

Note 8. Garantiansvar.

Institusjon / debitor	Start	Utløp	Pr 01.01.	Endring	Pr 31.12.
Kirkeåsen BRL (omsorgsboliger)					
Husbanken (11406708)	1995	2025	2 292		2 292
VIV - DnB, KLP og Kommunalbanken					
Lån og kassekreditt ifm Eikeren-utb. (2,17 %)		2048	13 060	3 501	16 561
Kommunalbanken					
Tjøme kirkelig fellestråd (2007419) 100%		2045	355,6	-11,4	344,2
KLP Kommunekreditt					
IKA Kongsberg - arkiv (1,78 %)	2014	2054	1 827	-498	1 329
Vestfold Interkomm Brannvesen		2030	87	-12	75
Vestfold Interkomm Brannvesen (3,0% av 47 500 000)	2008	2046	1 549	-100	1 449
SUM			19 171	2 879	22 050

Note 9. Langsiktig gjeld

Lånenr	Långiver	Type	Bevilget	År	Saldo	Sluttdato
20000445	Komm.banken	Fastrente (2013)	30 173	2000	523	2018
20020617	Komm.banken	Flytende (p.t)	16 580	2002	6 887	2028
20030596	Komm.banken	Flytende (p.t.)	13 646	2003	5 043	2026
20040369	Komm.banken	Flytende (p.t.)	11 206	2004	6 848	2040
20060338	Komm.banken	Flytende (p.t.)	15 200	2006	10 736	2043
20090293	Komm.banken	Flytende (p.t.)	34 838	2009	26 978	2047
20090294	Komm.banken	Flytende (p.t.)	15 351	2009	1 324	2019
20090295	Komm.banken	Flytende (p.t.)	10 471	2009	7 526	2041
20090441	Komm.banken	Flytende (Nibor)	53 760	2009	43 008	2049
20110807	Komm.banken	Flytende (p.t.)	22 800	2011	19 460	2049
20120277	Komm.banken	Flytende (p.t.)	68 500	2012	55 614	2048
20120390	Komm.banken	Flytende (p.t.)	56 213	2012	48 113	2050
030 408341	KLP Kommunekreditt	Fastrente (2018)	21 201	2008	16 371	2048
031 422551	KLP Kommunekreditt	Fastrente (2020)	58 294	2010	45 802	2045
83175298439	KLP Kommunekreditt	Fastrente (2019)	20 000	2013	17 632	2051
83175298420	KLP Kommunekreditt	Fastrente(2021)	19 000	2013	16 750	2051
83175501730	KLP Kommunekreditt	Fastrente (2022)	61 900	2017	60 868	2047
83175487851	KLP Kommunekreditt	Fastrente (2022)	39 600	2017	38 940	2047
11.410566.1	Husbanken	Flytende (p.t.)	8 340	1989	2 628	2023
11.462456.2	Husbanken	Fastrente (2018)	2 000	2000	672	2022
11.478384.8	Husbanken	Flytende (p.t)	1 111	2002	558	2027
11.482945.0	Husbanken	Fastrente (2013)	3 000	2002	1 253	2024
11.491065.6	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2003	700	2028
11.502178.4	Husbanken	Flytende (p.t.)	6 000	2006	3 594	2028
11.503547.9	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2007	1 280	2029
11.506033.7	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2008	1 377	2030
11.508839.10	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2009	1 339	2031
11.514552	Husbanken	Flytende (p.t.)	5 244	2010	3 977	2040
11.512948	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2010	1 461	2032
11.522341	Husbanken	Flytende (p.t.)	8 003	2012	5 018	2032
11.5124438	Husbanken	Flytende (p.t.)	2 000	2013	1 615	2033
11.528755.9	Husbanken	Flytende (p.t)	3 000	2014	2 552	2034
11.531883	Husbanken	Flytende (p.t)	3 000	2015	2 678	2035
11535027	Husbanken	Flytende (p.t)	3 000	2016	2 806	2036
20160562	Nordea	Sertifikatlån	48 000	2017	48 000	2018
Totalt					509 930	

Kommunens langsiktige låneportefølje utgjør 509,9 mill kr pr 31.12.2017. Ekstraordinær innfrielse av eldre husbanklån til videre utlån er utført med 2,1 mill, som vedtatt ved årsoppgjørdisposisjoner 2016. To lån er refinansiert fra sertifikat lån til fastrentelån ved forfall i 2017. Låneopptak for 2017 er utført og lån er tatt opp som sertifikatlån med rulling i primo februar 2018. Rente på sertifikat pr desember 1,08 %.

I henhold til finansreglementets pkt 6.3 c) skal minst 35 % (maks 70 %) av kommunens innlån være til fast rente. Ved vurderingen skal lån til VAR-området (vann, avløp og renovasjon) holdes utenfor. *Lån til VAR-investeringer skal alltid være til flytende rente.* Av den totale låneporteføljen er cirka 52 %, eller 265 mill kr, knyttet til investeringer i VAR og finansieres gjennom gebyrene på disse tjenestene. Pr dato utgjør fastrentelån 39 % av den totale porteføljen. Trekker man ut bokført verdi for VAR-investeringene, utgjør fastrenteandelen 81,2 % slik det framgår av tabellen under.

		Andel %	
		Totalt	Eks VAR
Total langsiktig gjeld	509 931	100,0 %	
Andel fastrente	198 811	39,0 %	81,2 %
Andel flytende rente	311 120	61,0 %	18,8 %
Bokført verdi VAR	265 074	52,0 %	
Langsiktig gjeld eks VAR	244 857		100,0 %

Minimumsavdrag:

Kommunelovens § 50 setter krav til minimumsavdrag. Beregning etter såkalt enkel modell viser at Tjøme kommune oppfylder kravet.

	2017	2016	2015	2014	2013
Avskrivninger	21 385	20 622	19 897	18 664	17 313
Anlegg bokført verdi	597 095	543 725	536 947	494 190	470 322
Lånegjeld (eks Startlån)	454 485	461 918	415 135	400 490	375 561
Minimumsavdrag	16 277	17 519	15 383	15 125	13 825
Betalt avdrag	16 948	17 433	15 115	14 955	14 358
Sjekk/konklusjon =>	OK	OK	OK	OK	OK

Gjenværende levetid på anleggsmidlene til Tjøme kommune er 30,2 år. Ved å regne like store avdrag av total lånegjeld i 30,2 år er kommunen godt innen for kravet om minimumsavdrag

KMD har kommentert at kommuneloven gir større handlingsrom for kommunene enn forenklet modell av minimumsavdrag gir. I en kontroll av om kommunen har oppfylt lovens krav til minimumsavdrag, vil det være naturlig å bruke den beregningen som gir det laveste kravet (regnearksmodell). Tjøme kommune har derav oppfylt kravet med god margin.

Note 10. Fond: avsetninger og bruk av avsetninger.

Kommunens ulike fonds er en del av egenkapitalen. Fondene er avsatt til og brukes til definerte formål etter spesifikke forskrifter. Ved netto bruk (negativ avsetning) tappes kommunens egenkapital. Det er 4 ulike typer av fond, fordelt på bundne og ubundne midler for hhv drift og investering. Tabellene under viser saldo pr 01.01 og 31.12 samt avsetning til og bruk av fondene.

Avsetninger og bruk av fond

Avsetninger og bruk av fond	Beholdning 01.01.2017	Avsetninger	Bruk av fond i driftsregn.	Bruk av fond i inv. Regn.	Beholdning 31.12.2017
Disposisjonsfond	62 545 348	4 229 592	7 932 256	6 032 901	52 809 783
Bundne driftsfond	13 545 323	8 947 896	9 061 860		13 431 359
Ubundne investeringsfond	41 266 267	0	0	35 393 390	5 872 877
Bundne investeringsfond	4 405 598	1 244 250	0	3 690 343	1 959 505
Samlede avsetninger og bruk av avsetninger	121 762 536	14 421 738	16 994 117	45 116 634	74 073 525

Alle ubundne midler kan disponeres fritt, og nye avsetninger godkjennes av kommunestyret.

Disposisjonsfond	Beholdning 01.01.2017	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2017
Disposisjonsfond	62 545 348	4 229 592	13 965 157	52 809 783
Opprinnelig budsjett		0	8 127 000	
Justert budsjett		1 000 000	9 627 000	

Avsatt til Færder 2018	461 000
Premiefond	2 558 592
Avsatt til bufferfond	1 000 000
Avsatt til idrettsformål	210 000
Sum disposisjonsfond regnskap	4 229 592

Vesentlige avsetninger til ubundet driftsfond

Formål	Beløp	Vedtaks sak / dato
Omstillingsmidler Færder 2018	461 000	Ekstra midler kommunereform
Disponering av resultat 2016	3 558 592	Ksty 038/17

Bundne driftsfond består av midler som er gitt gjennom tilskudd eller gaver, samt VAR-fond, hvor det er fastsatte kriterier for bruk av midler og rapportering. For VAR-fondene henvises det til note 16.

Bundne driftsfond	Beholdning 01.01.2017	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2017
Bundne driftsfond	13 545 323	8 947 896	9 061 860	13 431 359
Opprinnelig budsjett		1 784 000	4 147 000	
Justert budsjett		1 784 000	4 147 000	

I tråd med kommunestyrets vedtak i juni 2012 er alle ubundne investeringsfond slått sammen til ett fra og med 2012. Utgående saldo er derfor postert i sin helhet på konto 25399005 Energifond. Hoveddelen av energifondet ble benyttet til investeringer i Lindhøy barnehage og energisentral i til knytning til Lindhøy oppvekstområdet som vedtatt i budsjett 2017.

Ubundne investeringsfond	Beholdning 01.01.2017	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2017
Ubundne investeringsfond	41 266 267		35 393 390	5 872 877

På samme måte som for bundne driftsfond, består bundne investeringsfond av midler som er gitt i form av tilskudd el.lign. og som er øremerket bestemte formål. Den største posten er fond for formidlingslån.

Bundne investeringsfond	Beholdning 01.01.2017	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2017
Bundne investeringsfond	4 405 598	1 244 250	3 690 343	1 959 505
Opprinnelig budsjett		0	0	
Justert budsjett		0	0	

Note 11. Forpliktelser mv

Høsten 2017 ble Tjøme kommunes byggesaksbehandling satt under granskning. Resultatet av granskningen og konsekvensene av ulovlighetsoppfølgingen foreligger ikke pr 31.12.2017. Det er ukjent om dette vil føre til økonomiske konsekvenser for Tjøme kommune. Kommunens revisjon og forsikringsselskap holdes løpende orientert om saken.

Tjøme kommune er ikke kjent med at det foreligger vesentlige forpliktelser utover dette ved dato for regnskapsavleggelsen.

Note 12. Egenkapital – kapitalkonto og endring regnskapsprinsipper.

Kapitalkontoen utgjør sammen med diverse fonds kommunens egenkapital. Endring regnskapsprinsipper kommer til fradrag. Følgende transaksjoner er ført mot kapitalkonto i 2017:

	Debet	Kredit
Saldo 01.01.2017		71 390
Aktivering investeringsregnskapet		109 059
Betalte avdrag langsiktige lån		20 955
Utlån sosiale lån		357
Utlån etableringslån		5 248
Aktivering pensjonsmidler		24 195
Kjøp av aksjer og andeler		983
Oppskrivning av aksjer og andeler		301
Mottatte avdrag sosiale lån	108	
Mottatte avdrag formidlingsutlån	2 104	
Nedskrivning av aksjer og andeler	28	
Av- og nedskrivning på utlån	449	
Bruk av eksterne lån	50 716	
Endring pensjonsforpliktelser	15 013	
Ordinære avskrivninger anleggsmidler	21 384	
Nedskrivning av fast eiendom og anlegg		
Salg av fast eiendom og anlegg	233	
Saldo 31.12.2017	142 453	
Sum	232 488	232 488

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital drift

	Pr 01.01	Bevegelse	Pr 31.12
Merverdiavgiftskompensasjon	-263	0	-263
Påløpte renter	1 488	0	1 488
Tilskudd ressurskrevende brukere	-998	0	-998
Totalt	227	0	227

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital investering

	Pr 01.01	Bevegelse	Pr 31.12
Påløpte feriepenger	-4 325	0	-4 325
Totalt	-4 325	0	-4 325

Note 13. Skattetrekk.

Avsatt skattetrekk på ordinær lønn er satt inn på separat konto i Sparebank1 Buskerud-Vestfold. Beløpet utgjør ved årsskiftet kr 6.572 561,- (inklusive renter).

Note 14. Vesentlige poster

Tabellen under spesifiserer de vesentligste postene i driftsregnskapet.

	Regnskap 2017	%	Rev. budsjett 2017	Oppr. budsjett 2017	Regnskap 2016	%
Sum driftsutgifter	384 253	100 %	363 695	363 695	370 697	100 %
- herav lønn og sosiale kostn.	207 919	54,1 %	204 546	204 546	208 463	56,2 %
Kjøp av varer og tjenester	128 605	33,5 %	123 606	123 606	118 348	31,9 %
- 13700/13750 Kjøp tjen priv og IKS	49 796		51 179	51 179	58 504	
- 13701 Tjen private (oppg pl)	2 838		2 991	2 991	2 812	
- 13500/13501 Kjøp tjen komm	38 716	0	37 606	37 606	21 911	
- 11800 Strøm	4 118		3 894	3 894	3 250	
- 12300 Byggetj vedlikeh	3 141		2 391	2 391	5 141	
- 11701 Skyss	2 054		1 510	1 510	1 638	
- 11200 Andre driftsutg	2 599		1 817	1 817	1 567	
- 12000 Inventar og utstyr	2 957		2 256	2 256	2 045	
- 12700 Konsulent tjenester	3 187		535	535	1 222	
- 14290 Mva	6 151		5 541	5 541	5 456	
- annet	13 048		16 877	16 877	14 802	
Overføringer	26 345	6,9 %	14 505	14 505	23 264	6,3 %
- 14000 Overf staten	381		678	678	865	
- 14500 Overf kommuner	10 170				1 050	
- 14700 Overf priv/IKS	7 340		10 044	10 044	9 026	
- 14701 Bidrag	2 232		3 000	3 000	6 841	
- annet	6 151		783	783	5 482	
Avskrivninger	21 384	5,6 %	20 596	20 596	20 622	5,6 %

Konto 12700 er preget av kjøp av tjenester til gransking av byggesaksbehandlingen i Tjøme kommune i 2017. Konto 14500 er kjøp av tjenester i vertskommunesamarbeid, i hovedsak fra Nøtterøy kommune.

Lønn og sosiale kostnader er den største utgiftsposten for Tjøme kommune, og utgjorde 54,1 % av kommunens totale driftsutgifter i 2017.

Kjøp av varer og tjenester er den nest største posten med 33,5% i 2017. Konto 13700 Kjøp tjenester privat og IKS/13750 Kjøp fra IKS hvor kommunen er deltaker utgjør 49,7 mill kr i 2017. Her ligger blant annet kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager, driftsutgifter innen VAR-området. samt en del avlastnings- og støttetiltak.

Under posten ”overføringer” på 26,3 mill. kr ligger overføring til Nøtterøy kommune for dekning av Tjøme kommunes andel drift av NAV og flyktning- og innvandrertjenesten, voksenopplæringen, medfinansiering av samhandlingsreformen, driftstilskuddet til Tjøme kirkelige fellesråd og utbetalinger til sosialhjelp.

Note 15. Selvkost VAR tjenester, slam, feiing, byggesak, oppmåling og detaljplaner

Tjøme kommune har utarbeidet etterkalkyle for betalingstjenester i henhold til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, KMD, feb. 2014).

Kommunen benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen, etter hvert regnskapsår, utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Elementene i en selvkostkalkyle avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som eksemplet under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

Forskjeller mellom kommunens regnskap og selvkostregnskapet	Regnskapsresultat	Selvkostkalkyle
Gebyrinntekter	8 800 000	8 800 000
Øvrige driftsinntekter	20 000	20 000
Driftsinntekter	8 820 000	8 820 000
Direkte driftsutgifter	5 700 000	5 700 000
Avskrivningskostnad	1 750 000	1 580 000
Kalkulatorisk rente	0	1 140 000
Indirekte driftsutgifter (netto)	0	240 000
Driftskostnader	7 450 000	8 660 000
Resultat	1 370 000	160 000

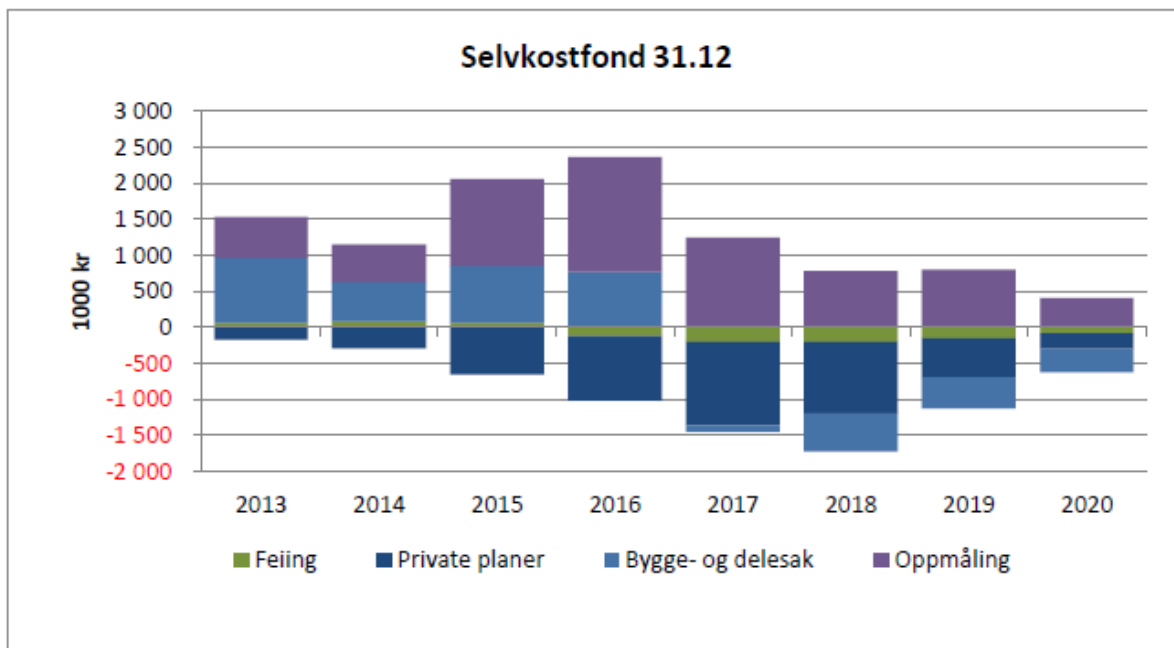
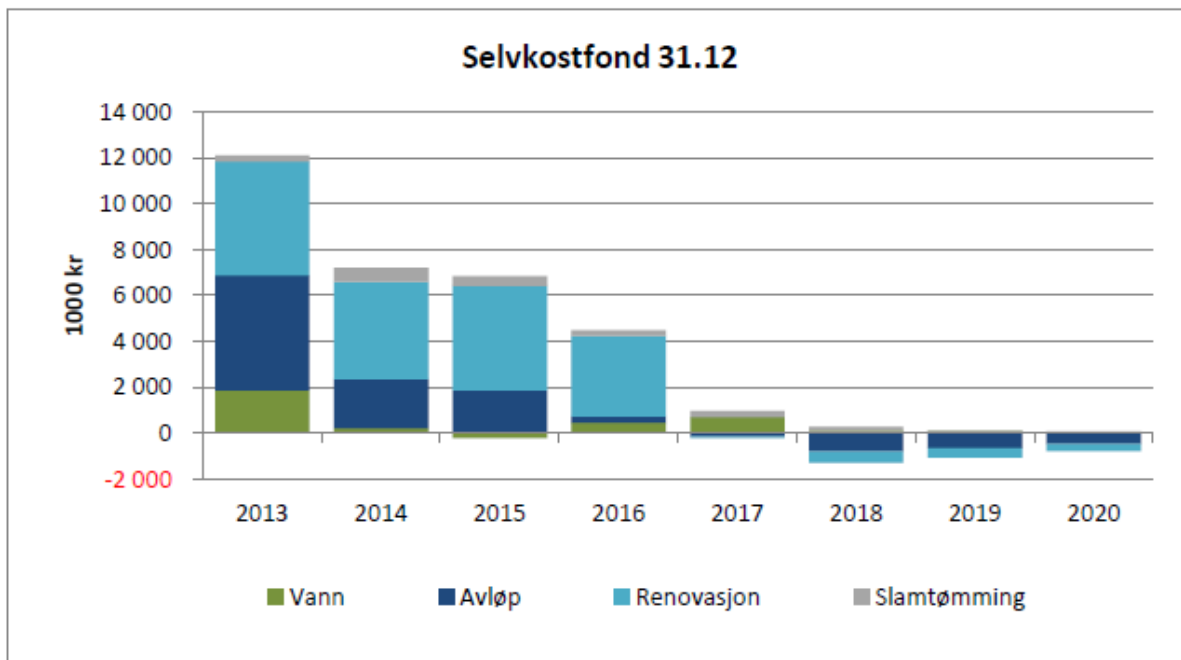
I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Ved beregning av kalkulatoriske avskrivninger skal det i selvkostberegningene gjøres fratrukk av fremmedfinansiering. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 1/2 % -poeng. I 2017 var denne lik 1,980 %.

Retningslinjene fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i selvkostgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022.

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen også utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkyler gir grunnlaget for kommunens gebyrsatser. Ved budsjettering er det en rekke usikre faktorer, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling av

antall brukere og generell etterspørsel. I tillegg til å overholde generasjonsprinsippet bør kommunen ha målsetning om minst mulig svingninger i de kommunale gebyrene.

Samlet etterkalkyle 2017

Etterkalkylene for 2017 er basert på regnskap datert 14. februar 2018.

Etterkalkyle selvkost 2017	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam- tømming	Totalt
Gebyrinntekter	11 585 170	18 214 287	3 507 803	1 067 881	34 375 141
Øvrige driftsinntekter	0	0	79 355	0	79 355
Driftsinntekter	11 585 170	18 214 287	3 587 158	1 067 881	34 454 496
Direkte driftsutgifter	6 943 494	7 397 833	7 154 930	1 008 876	22 505 133
Avskrivningskostnad	2 426 280	7 528 424	0	0	9 954 704
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	1 628 142	3 309 478	0	0	4 937 620
Indirekte netto driftsutgifter	313 959	388 826	34 128	30 459	767 372
Indirekte avskrivningskostnad	18 681	17 913	927	613	38 134
Indirekte kalkulatorisk rente (1,98 %)	4 009	3 673	197	131	8 010
Driftskostnader	11 334 565	18 646 146	7 190 183	1 040 080	38 210 974
Resultat	250 605	-431 859	-3 603 025	27 801	-3 756 478
Kostnadsdekning i %	102,2 %	97,7 %	49,9 %	102,7 %	90,2 %
Selvkostfond 01.01	457 497	274 582	3 517 118	219 359	4 468 556
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	250 605	-431 859	-3 603 025	27 801	-3 756 478
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	11 539	1 161	33 969	4 619	51 288
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	719 641	-156 115	-51 938	251 779	763 367

Etterkalkyle selvkost 2017	Feiing	Private planer	Bygge- og delesak	Oppmåling	Totalt
Gebyrinntekter	778 655	208 230	1 813 307	1 098 399	3 898 591
Øvrige driftsinntekter	0	0	548 954	0	548 954
Driftsinntekter	778 655	208 230	2 362 261	1 098 399	4 447 545
Direkte driftsutgifter	843 147	332 802	2 514 275	1 177 908	4 868 132
Avskrivningskostnad	0	16 162	0	11 530	27 692
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	0	1 440	0	1 484	2 924
Indirekte netto driftsutgifter	15 878	96 036	678 428	272 811	1 063 153
Indirekte avskrivningskostnad	303	1 492	20 258	6 875	28 928
Indirekte kalkulatorisk rente (1,98 %)	66	327	4 395	1 506	6 294
Driftskostnader	859 393	448 259	3 217 356	1 472 114	5 997 122
Resultat	-80 738	-240 029	-855 095	-373 715	-1 549 577
Kostnadsdekning i %	90,6 %	46,5 %	73,4 %	74,6 %	74,2 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd 01.01	-123 553	-895 145	766 115	1 594 251	1 341 668
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-80 738	-240 029	-855 095	-373 715	-1 549 577
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	-3 246	-20 100	6 704	27 866	11 224
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-207 536	-1 155 274	-82 276	1 248 402	-196 684

Etterkalkylen for 2017 er utarbeidet i samarbeid med EnviDan Momentum AS som har mer enn 14 års erfaring med selvkostproblematikk og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost. Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune benyttes av flere enn 280 norske kommuner

Tabellen under viser utviklingen av fondene de siste 8 år:

Utvikling selvkostfond	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam	Feiing	Sum alle
IB 2010	-1 553	-2 134	-436	217	-184	-4 090
2011	94	3 072	417	85	-38	3 630
2012	-604	566	2 029	-40	-26	1 925
2013	317	-1 061	1 889	804	63	2 012
2014	-1 621	-2 901	-707	345	17	-4 867
2015	-427	-286	309	-183	-14	-601
2016	658	-1 573	-1 044	-206	-189	-2 354
2017	262	-430	-3 569	32	84	-3 621
UB 31.12.2017						

Tabellen under viser antall abonnenter for de ulike områdene.

<i>Antall abonnenter</i>	2017	2016	2015	2014	2013
Vann	4 072	3 937	3 878	3 946	3 771
-Helår	2638	2 583	2 520	2 620	2 555
-Fritid	1434	1 354	1 358	1 326	1 216
Forbruk i m³	744 759	794 142	828 119	878 635	854 971
Avløp	3 450	3 291	3 258	3 223	3 075
- Helår	2297	2 225	2 190	2 187	2 143
- Fritid	1153	1 066	1 068	1 036	932
Renovasjon	4 221	4 222	4 192	4 134	4 074
- Helår	2149	2 123	2 093*	2 062	2 022
- Fritid	2072	2 099	2 099*	2 072	2 052
Slam	847	903	945	953	1 020
- Helår	345	373	390	398	410
- Fritid	502	530	555	555	610
Feiing	2 251	2 204	2 178	2 162	2 146
- Helår	2239	2 190	2 164	2 148	2 132
- Fritid	12	14	14	14	14

*Tabellen viser generelt abonnenter. For renovasjon viser tabellen antall abonnenter. I tilfeller som f. eks borettslag er en abonnent sammensatt av flere abonnenter. Tabellen under viser antall abonnenter innen renovasjon i 2016:

Renovasjon	4 664
- Helår	2 566
- Fritid	2 098

Note 16. Energifond og plasseringer.

Tjøme kommune realiserte i 2000 og 2001 sine aksjer i hhv Nøtterøy-Tjøme Energi AS og Skagerak Energi AS. Salgssum kr 135,3 mill minus skatt kr 14,1 mill = kr 121,2 mill utgjorde startverdien på det såkalte Energifondet. Fondet består av 2 deler i henhold til forskrift av 15.12.00 nr 1424, et investeringsfond (Energifondet) og et disposisjonsfond (Bufferfondet). Fordelen med et disposisjonsfond er at det også kan bevilges til drift og til å dekke evt underskudd. Disse midlene er plassert i ulike aktivaklasser i markedet som vist i tabellen under. Porteføljens verdi ved årsslutt var kr 42,85 mill og hadde en avkastning på kr 3,6 mill eller 4,2 % i 2017. Oversikten viser forvaltningen av plassert portefølje og avkastningen de siste 4 år.

Status pr 31.12.2017								
FORVALTNING	2014		2015		2016		2017	
Portefølje totalt:		Avkastn		Avkastn		Avkastn		Avkastn
Inngående balanse	97 230		91 405		84 376		86 183	
Innskudd (+)								
Uttak (-)	-12 000		-8 900		-2 000		-42 000	
Årets avkastning	6 175	6,4 %	1 871	2,0 %	3 807	4,5 %	3 656	4,2 %
Verdi pr 31/12 = utgående balanse	91 405		84 376		86 183		47 839	
DnB								
Norske aksjefond	3 974	3,8 %	3 980	0,1 %	4 664	17,2 %	2 216	14,9 %
Internasjonale aksjefond	8 903	22,1 %	8 223	17,2 %	8 817	6,1 %	4 720	13,5 %
Norske obligasjoner	63 096	6,2 %	65 341	0,2 %	67 774	3,5 %	35 917	2,8 %
Pengemarked (sertifikater mv)	-		-		-		-	
Bankinnskudd	18		18		18		-	
Sum DnB	75 991	7,9 %	77 562	2,1 %	81 273	4,8 %	42 852	4,6 %
Bankinnskudd								
Inngående balanse	15 014		15 414		6 815		4 910	
Innskudd (+) / Uttak (-)	-		-8 900		-2 000			
Avkastning	400	2,7 %	301	1,9 %	95	1,4 %	77	1,6 %
Bankinnskudd	15 414		6 815		4 910		4 987	
Sum Portefølje	91 405		84 376		86 183		47 839	

Porteføljen forvaltes ihht retningslinjer fastsatt i kommunens finansreglement som ble vedtatt av kommunestyret den 08.12.2010 og revidert og vedtatt i kommunestyret 18.06.2015. Status pr 31. desember 2017 viser følgende fordeling i % - tillatt mot faktisk:

Aktivklasse	Min	Normal	Maks
Bank/pengemarked	10,0 %	15,0 %	20,0 %
Norske obligasjoner	50,0 %	72,0 %	80,0 %
Aksjefond - globale og norske	0,0 %	13,0 %	20,0 %

	Plassert	% faktisk fordeling	Ramme kr (maks)	Avvik kr
Sum portefølje pr 31.12.2017	47 839			
- herav plassert kortsiktig (9a)	0			
Sum plassert langsiktig pr 30.04.2017	47 839	100 %	40 076	7 763
Norske obligasjoner	35 917	75 %	38 271	-2 354
Aksjefond - globale og norske	6 936	14 %	9 568	-2 632
Bank/pengemarked	4 987	10 %	9 568	-4 581

Ifølge Tjøme kommunes finansreglement skal målsettingen med forvaltningen bl.a. være å opprettholde realverdien av kapitalen. (dvs saldo, på Energi- og Bufferfond + inflasjon) Prisstigning fra januar 2017 til desember 2017 er beregnet til 1,7 % (j.f SSB KPI). Plasseringen av 86,1 mill (inngående saldo 2017) har en verdi på 43,8 mill ved årets slutt. Det er gjort uttak på 42 mil i 2017.

Store uttak er gjennomført i 2017 etter vedtak nr. 117/16 i Tjøme kommunestyre om finansiering av ny barnehage på Tjøme. Og som del finansiering av energisentral i Lindhøy oppvekstområde.

Det er i tillegg benyttet midler fra bufferfond til dekning av kostnader ifbm gjennomført gransking av byggesaksbehandling og til Tjøme kommunens andel av prosjektet gang- og sykkelvei på Østveien, prosjektet er klassifisert som tiltak på fylkesvei og må derav finansieres via driftsfond eller løpende drift.

Disponeringer av fond gjøres først ved årets slutt og korrigerer saldo på Energi og bufferfond. Analysen viser pr 31.12 et avvik mot allokeringssammene. Korrigeringer vil bli gjennomført ihht finansreglement.

NOTE 17. Selvkost SFO og Krüge leirskole

Drift av Krüge leirskole på Hvasser er basert på selvkostprinsippet. Kostnadene for å drifte leirskolen skal dekkes av refusjoner fra kommunene som benytter leirskolen. I 2017 dekket refusjonene fra andre kommuner kostnadene Tjøme kommune hadde.

Drift av Lindhøy skoles SFO har hatt noe lavere inntekter fra brukere enn budsjettet. Driften av SFO før beregning av andel kapitalkostnad og drift og vedlikehold av bygget SFO disponerer viser et merforbruk på om lag 0,4 mill kroner mot budsjett.

Note 18. Investeringer pr prosjekt, avslutning av prosjekter og status finansiering.

Nr	Prosjektbetegnelse	Bevilget ramme	Brukt tidligere år	Budsjett 2017	Regnskap 31.12.2017	Forbruk totalt
41	Klimarisikovurdering Tjøme, tiltak avløp	530	32	200	339	371
42	Sanering VA-Medø	8 500	12 566	7 500	7 654	20 220
46	Ny barnehage Tjøme forprosj	65 000	2 029	60 000	51 276	53 305
47	Lindhøyområdet oppvekstsenter modernisering	11 000		11 000	10 425	10 425
54	VA Tjøme syd Moveien	3 000	8 534	5 500	256	8 790
55	VA Ferjeodden	8 500	2 008	7 500	8 168	10 176
57	Nye Lindholmveien 27		589	0	126	715
58	Ladestasjoner EL- biler				350	
59	Navnet minnelund og steingjerde kirken	1 500		1 500	1 500	
60	Energisentral Lindhøyområdet	12 100	336	11 100	13 292	13 628
67	Nytt all-aktivitetshus	2 000		2 000	51	
68	Modernisering Tjøme ungdomsskole	2 000		2 000	214	
69	Nytt komm. Bygg i sentrum, inkl bibliotek, serv.torg	16 000		2 000	719	
70	Midtgården pumpestasjon og avløpsanlegg				1 688	
110	Salg av eiendommer		0	-8 000	-4 021	0
122	Restfinansiering av investeringer budsj 2014				400	400
140	Verdens Ende - flytekai				484	
158	GS Feierskauen-Holtane	13 275	3 673	5 300	5 621	9 293
163	Nye Verdens ende toalettanlegg	3 800	53	3 800	3 783	3 836
167	Vindfang NP senter VE	100	20	2 500	154	174
169	Tjøme ungdomsskole modernisering og leskur		1 133		783	1 916
171	Bekkevika RA luktfjerning		1 572	0	331	1 903
172	Gjestehavn Sandøsund	0	0	1 500	0	0
303	VA Grimestad syd (2016)	8 500	5 113	4 500	1 917	7 030
304	Saneringsplan VA sentrum prosjektering	1 500		1 500	1 148	1 148
305	VA Sentrum 1, infrastruktur "Tjøme sentrum 2020"	15 000		5 000	33	33
453	Salg av festetomter				-61	
607	Egenkapitalinnskudd KLP		0	800	948	948
998	Aksjer Velle Utvikling AS				35	
999	Formidlingslån Husbanken			3 000	5 248	5 248
	Sum	172 305	37 658	130 200	112 859	149 558

Finansiering av investeringene i 2017

Investeringsutgifter	112 859
- kjøp aksjer og justeringsavtale mva komp	1 303
Investeringsutgifter	111 556
Inntekter prosjekter	600
Avsetning til fond	
Avsetning til fond	1 244
Finansutgifter prosjekter	4 007
Finansieringsbehov	116 207
Finansiering:	
Mva-kompensasjon	15 910
Bruk av bundne fond	3 690
Overført fra driftsfond	5 050
Bruk av ubundne fond	35 393
Overført fra drift	3 344
Avdrag Startlån	2 104
Rest - lånefinansieres	50 716
Sum finansiering	116 207

Note 19. Vertskommunesamarbeid

Tjøme kommune har avtale om levering av tjenestene barnevern og helsestasjon fra Nøtterøy kommune. Vertskommunesamarbeidet på Helsestasjon viser et mindre forbruk på 2,1 % mot driftsbudsjett i 2017. Drift av barnevernstjenesten viser et mindreforbruk på 0,9 % målt mot budsjett 2017.

Tjøme kommune drifter Skatteoppkrever for Tjøme og Nøtterøy i ett vertskapssamarbeid. Driftsregnskap for avdelingen viser et mindreforbruk på 14 % mot driftsbudsjett i 2017.

IKT tjenester for Tjøme, Nøtterøy, Re. Tønsberg, Hof og Holmestrand er samlokalisert i selskapet Jarlsberg IKT. Kostnadene til dekning av dette samarbeidet er ført under ansvar 400.

5 REVISJONSBERETNING

KPMG AS
Nordre Fokserød 14
Postboks 150 Sandefjord
3201 Sandefjord

Telephone +47 04063
Fax
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til kommunestyret i Færder

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Tjøme kommunes årsregnskap som viser tkr 287 575 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på tkr 14 251. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap og investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stilling til Tjøme kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon innhentet på datoen for denne revisjonsberetningen består av informasjon i kommunens årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført på øvrig informasjon som er innhentet før datoen på revisjonsberetningen, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Finnsnes	Molde	Straume
Ålla	Hamar	Skien	Tromsø
Arendal	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bergen	Konvik	Sandnessjøen	Tynset
Bodø	Kristiansand	Stavanger	Ålesund
Elverum	Mo i Rana	Stord	

Revisors beretning - 2017
Tjøme kommune

som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og administrasjonssjefen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 15. april 2018, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Årsberetning var på dette tidspunkt ikke avgitt av administrasjonssjefen.

Sandefjord, 18. april 2018
KPMG AS

Siv Karlsen Moa
Statsautorisert revisor